

VÝSADBOU TO NEKONČÍ

O významu zeleně pro život na naší planetě bylo napsáno mnoho. Téma, které v posledních několika letech rezonuje společností mělo šanci minout jen málokoho z nás. S vědomím, že nastupující klimatická změna bude výzvou nejen pro lidstvo, ale i pro zvěř a rostliny se část z nás rozhodla vzít věci pevně do svých rukou. Jenže přinese naše úsilí požadované výsledky? To záleží pouze na tom, kolik času, péče a pozornosti se rozhodneme výsadbě věnovat.

Podle **výzkumu**, který uskutečnila **Lesnická a dřevařská fakulta Mendelovy univerzity**, je u nás stále co zlepšovat. Z více než 6 000 stromů ve věku 2–5 let, které byly vysazeny do volné krajiny, je 38 % neperspektivních či odumřelých. Jinými slovy: **plných 38 % je tedy těch stromů, které v budoucnu nezačnou plnit svou funkci a nemohou tak sloužit ani dalším generacím.**

Důvodů, proč k těmto nezdarům dochází, je mnoho. **Nejčastějším viníkem je zanedbaný výchovný řez, který se týká 72 % případů; v 41 % je na vině sucho a nedostatečná zálivka a 39 % má mechanicky poškozený kmen.** V 27 % došlo k poškození stromů v důsledku chybějícího nátěru proti korní spále. I při dobré vůli svěřit své výsadby do rukou odborníků se může stát, že výsadbu nesprávně ošetří, a to až do té míry, že musí být časem nahrazena výsadbou novou. Tak tomu bylo například v Ořechově u Brna, kde přivolaný „specialista“ zvolil špatný typ řezu nových stromů. Proto je dobré nejprve prověřit způsobilost odborníka a **spolehnout se na certifikované arboristy**. S tímto vám mohou pomoci webové stránky [SZKT](#), nebo web [Český certifikovaný arborista](#). Zde najdete aktuální kontakty na držitele českého nebo mezinárodního arboristického certifikátu, který garantuje nejen úspěšné složení arboristické zkoušky, ale také další průběžné vzdělávání. Certifikovaný arborista pozná, **kteřý druh řezu je pro strom vhodný** nejen v závislosti na jeho druhu, ale také vývojovém stádiu.

Na těchto základech můžete sázet

Základem úspěšné povýsadbové péče je dobře provedená výsadba. Při jejím plánování je důležité věnovat pozornost **charakteru okolí**. Ten napoví, o jaké ochranné prvky nově vysazené stromy doplnit a hlavně, **jak vybrat správný druh a typ sazenice**. Zde je na místě poradit se s odborníkem.

Odborný dozor je ideální zajistit již při výsadbě. Jak má správná výsadba vypadat a na co si dát pozor vám může napovědět také [krátký manuál Sážíme budoucnost](#), který vás výsadbou provede krok po kroku.

Stromy stojí. A co teď?

Po výsadbě nastává **období péče** trvajícím **minimálně 5 let**, během kterého strom vyžaduje intenzivní pozornost. Toto období je mnohdy **násobně nákladnější než realizace výsadby**. Každoroční úmorná sucha v letních měsících totiž vyžadují častou a pravidelnou zálivku nově vysazených stromů. Náročnost následné péče se pak liší zejména podle typu a stáří vysazených sazenic.

Michaela Kortánová, jejíž rodina vlastní zemědělskou usedlost o tom ví své. „*Nejčastějším problémem u nově vysazených stromů je určitě sucho, které vyžaduje časté zalévání a je časově náročné. Pak také řešíme hraboše a myši, které v okolí stromků likvidujeme,*“

autor: Miroslava Klimešová

vypočítává nutné úkony. V prvním sadu jim uhynuly 4 z 34 ovocných stromů, v další výsadbě pak 10 ze 49. Vždy na jaře a na podzim dosazují jejich náhradníky.

Přístupy k péči o stromy se různí. Například v Hlavatcích u Netolic vysadili jeden strom za každého občana. Dle slov starosty Matěje Balouna však na potřebnou péči ze strany občanů nemůže obec spoléhat. „V zájmu obce je, aby stromy měly řádnou péči a aby se všem dařilo. Je tedy nutné se o všechny stromy starat stejně. Pokud by některý z občanů slíbil zajistit péči a například onemocněl či zapomněl, mohlo by v parných dnech být takové opomenutí pro zdraví stromu fatální,“ komentuje situaci. Péče o stromy zatím nákladná není. Řez stromů provádí občané zdarma a v současné době má obec uzavřenou smlouvu s dodavatelem, který zajišťuje závlivku. To se ale může kdykoliv změnit.

„Rozpočet obce naší velikosti je velmi omezený a skutečně počítáme každou korunu, abychom vystačili. Vlastníme 50 hektarů lesa a po kůrovcové kalamitě nás obnova již řadu let po sobě stojí ročně milion korun. To je třetina našeho ročního rozpočtu, ze kterého platíme opravy silnic, odpadové hospodářství, energie, platy zaměstnanců a mnohé další. Malé obce našeho typu jsou tak zcela odkázány na granty a dotace,“ uzavírá.

O příspěvek na výsadbu a následnou péči si letos obce mohou zažádat například u Nadace Partnerství. V rámci výzvy [Sázíme budoucnost mohou získat až 100 tisíc](#) na výsadby stromů a další adaptační opatření ve volné krajině. Výzva je určena také spolům, školám, příspěvkovým a neziskovým organizacím a je otevřena do 31. července 2024.

Kdo chce hledá způsob, kdo nechce hledá důvod

Nejistota ohledně budoucí podoby klimatu nutí zamýšlet se nad nejvhodnější strategií adaptace výsadeb. V časech nejistoty může být funkčním řešením **zachování širokého spektra vysazovaných druhů a také výsadba suchu odolnějších druhů**. Zvýší se tak pravděpodobnost, že alespoň část stromů přežije a bude plnit svou adaptační a ekosystémovou funkci.

Zjišťování potřeb a stavu mladých stromků je alfou a omegou povýsadbové péče.

Tento tzv. monitoring výsadeb často probíhá způsobem místního šetření přímo v terénu. Spolek Lásky k přírodě, který realizuje výsadby do krajiny prozatím kontrolu provádí právě takto. Členka spolku Michaela Hrdá popisuje praxi následovně: „Prozatím jsme sázeli na čtyřech lokalitách, které jsou v okolí mého bydliště. Chodím se tam občas projít a při té příležitosti zkontroluji momentální stav výsadby. Většinou tedy kontrolu zvládám sama. Na provedení doplňkových úprav, jako je například vysazování keříků jsem se domluvila s dobrovolníky a školami. S monitoringem jako takovým mi slíbil výpomoc místní ekokroužek, což vnímám jako velkou pomoc.“ Spolek sázel na obecních pozemcích a pozemcích Povědí Labe. S majiteli pozemků se domluvili na postupném předání péče do jejich rukou: „První tři roky povýsadbové péče zařizuje náš spolek, poté veškerá péče o výsadbu přechází na ně. Výchovné řezy pro nás zařizuje místní sadař, který práci odvádí za minimální sazbu,“ doplňuje paní Hrdá.

Vzestup umělé inteligence mění různé obory s cílem zjednodušit a zefektivnit pracovní procesy. Environmentální odvětví není výjimkou. V úvahu například přichází zjednodušit si monitoring výsadeb pomocí využití dronů. Spolek Lásky k přírodě v současné době tuto možnost monitoringu konzultuje se spřáteleným spolkem 1000 druhů. Ten realizuje hned několik projektů zaměřených na ochranu životního prostředí za asistence umělé inteligence. „Plánujeme využívat drony vybavené senzory a kamerami schopnými provádět detailní analýzy vegetace. Cílem je získat přesnější informace o zdraví rostlin, identifikovat potřebu zásahů pro podporu jejich růstu a ochranu před chorobami či škůdci. Tato metoda umožní

autor: Miroslava Klimešová

efektivněji monitorovat a spravovat ekosystémy, aniž bychom je fyzicky narušovali. Do budoucna si představujeme, že by rozvoj tohoto projektu mohl vést k vytvoření ucelené databáze o stavu našich lesů a ekosystémů, což by nám poskytlo cenné informace pro plánování ochranných a regeneračních akcí," vysvětluje zástupce spolku Slávek Král.

A hrdý buď, žes vytrval

Stromy nepřináší jenom radost, ale i starost. I přes jejich mnohdy fascinující odolnost vůči vnějším podmínkám je nutné (zvláště těm mladým) pomoci. **Dobrou zprávou však je, že pokud je výsadba a následná péče o stromy prováděna zodpovědně a kvalitně, dokážeme počet neperspektivních stromů snížit až na 11 %.**

Máme-li se v budoucích časech radovat ze stínu, který nám mohou poskytovat stromy podél polní cesty na nedělním výletě, musíme si uvědomit, že **výsadba stromů není konec, ale začátek**. Jen pomocí dlouhodobé a pravidelné péče o naše okolí dokážeme zachovat stromy a zeleň v naší krajině a městech i pro budoucí generace.

ILUSTRAČNÍ FOTOGRAFIE K UŽITÍ